

Handläggare
Eva-Lena Eirefelt
Telefon: 0850812192Till
Södermalms stadsdelsnämnd
23 april 2020

Underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023 för Södermalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förslaget till underlag för budget 2021 med inriktning för 2022 och 2023 och överlämnar det till kommunstyrelsen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Ann-Christine Jenvén
stadsdelsdirektör

Bakgrund

Nämndens uppdrag i det här ärendet är att lyfta faktorer som har stor påverkan på verksamhetens utveckling och ekonomi under perioden 2021, 2021 och 2023. Utgångspunkten för analysen är förändringar i omvärlden och i den egna verksamheten. Slutsatserna ska användas som underlag i det kommande budgetarbetet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab i samarbete med respektive avdelning. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen, pensionärsrådet och rådet för funktionshindersfrågor den 14 april 2020.

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	4
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	4
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.....	5
2 Nämndens verksamhetsområde.....	5
2.1 Förskoleverksamhet.....	7
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	11
2.3 Äldreomsorg.....	11
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	13
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	14
2.6 Stadsmiljöverksamhet.....	19
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	21
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder.....	22
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	22
3.1 Drift.....	22
3.2 Investeringar.....	26
4 Lokalförsörjningsplan.....	27
4.1 Inledning.....	27
4.2 Pedagogisk verksamhet.....	27
4.2.1 Nuläge 31 januari 2020.....	27
4.2.2 Planering av lokaler för år 2021-2030 (första planeringsperioden).....	28
4.2.3 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2031-2040 (andra planeringsperioden).....	29
4.2.4 Enskilt driven förskola eller fristående skola.....	30
4.3 Annan kommunal verksamhet.....	30
4.3.1 Nuläge 31 januari 2020.....	30
4.3.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet.....	31
4.4 Övrigt.....	31
4.4.1 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	31
4.4.2 Samverkan.....	32

4.4.3 Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år.....	32
5 Övriga redovisningar.....	32

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 01 SDN12 2021-2023

Bilaga 2: Bilaga 02 Klimatinvesteringsmedel 2021-2023

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- Fortsätta arbetet med att anpassa förskoleverksamheten efter behov och efterfrågan.
- Fortsätta utbilda barnskötare och förskollärare.
- Fortsätta arbetet med att nå en likvärdig förskola med hög kvalitet.
- Utforma omsorgen om äldre mer individuellt och flexibelt.
- Fortsätta kompetensutvecklingen inom äldreomsorgen.
- Vidareutveckla det sociala innehållet i boendet och de sociala mötesplatserna för äldre.
- Kvalitetsutveckla mat och måltider inom äldreomsorgen.
- Öka personalkontinuiteten inom hemtjänsten.
- Utveckla äldreomsorgens arbetssätt genom att använda digitala verktyg och välfärdsteknik.
- Utveckla användandet av digitala stöd inom funktionshindersområdet och stödja brukarna i användandet av digital teknik.
- Fortsätta arbetet med strategin för en sammanhållen socialtjänst.
- Vidareutveckla samverkan mellan polis, socialtjänst, skola och barn- och ungdomspsykiatri.
- Fortsätta utveckla det förebyggande arbetet och tidiga insatser för barn och ungdomar.
- Fortsätta utveckla det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet.
- Genom platssamverkan med berörda aktörer fortsätta utveckla Medborgarplatsen till en mer attraktiv och trygg plats.
- Vidareutveckla samarbetet med Region Stockholm utifrån den gemensamma handlingsplanen för målgruppen personer med samsjuklighet.
- Fortsätta stötta nyanlända att, såväl under som efter etableringstiden, hitta annat boende och egen försörjning.
- Prioritera arbetet med kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- Fortsätta utveckla renhållningen i parker och grönområden.
- Prioritera underhåll och reinvesteringar i befintliga parker och grönområden.

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- Fortsätta samverka med företagare och polis i syfte att förebygga brott inom handeln.
- Planera för fler bostäder enligt LSS och SoL.
- Arbeta med att motivera flickor och pojkar att ta del av fysisk aktivitet i fritidsverksamheterna, parklekarna och öppna förskolorna.
- Arbeta för att minska energiförbrukningen i verksamhetslokaler genom energieffektivisering.
- Öka andelen verksamheter som sorterar ut matavfall och förbättra källsorteringen.
- Öka andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna.
- Utveckla ekosystemtjänsterna och den biologiska mångfalden på stadsdelsområdets parkmark.

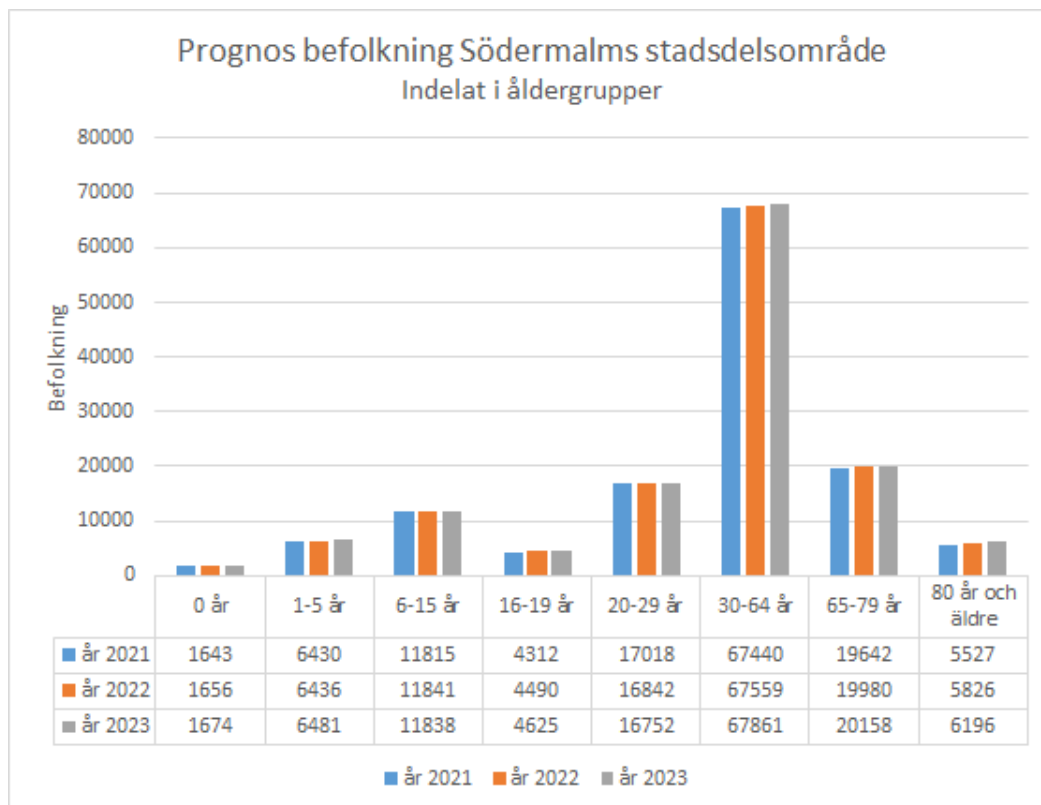
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- Fortsätta arbetet med effektiviseringar inom individ- och familjeomsorg för att ha en ekonomi i balans.
- Tydliggöra karriärvägar och identifiera medarbetare med potential att axla ett chefsuppdrag.
- Säkra ledarförsörjningen genom att medarbetarna deltar i stadens ledarskapsprogram för framtida ledare.
- Fortsätta arbetet med stadens handlingsplaner för socialsekreterare och biståndshandläggare samt för förskollärare och barnskötare för att kunna behålla erfarna medarbetare.
- Minska antalet timanställda och visstidsanställda.
- Fokusera på utveckling av digitala arbetssätt inom förvaltningens verksamheter.
- Öka förvaltningens innovationsförmåga.
- Ta fram en metod för att identifiera utvecklingsområden i verksamheterna och hitta effektiva lösningar utifrån digitaliseringens möjligheter.

2 Nämndens verksamhetsområde

Befolkning

Befolkningen i stadsdelsområdet prognostiseras till 133 800 invånare år 2021. Enligt 2019 års befolkningsprognos kommer antalet invånare öka till 135 600 år 2023.

Källa: Sweco AB, Befolkningsprognos år 2019

Agenda 2030

Förvaltningen bidrar till att uppfylla målen i Agenda 2030 i den ordinarie verksamheten genom att bland annat ta hänsyn till barns rättigheter och nationella minoriteters rättigheter samt öka tillgängligheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning. Samverkan sker med relevanta nämnder i staden, civilsamhället, näringslivet och akademien.

Samverkan

Förvaltningen bedömer att det finns möjligheter till effektivisering och kostnadsbesparing med ökad samordning i staden. Nedan beskrivs hur förvaltningen avser att samverka med övriga förvaltningar under de kommande åren.

Trygghet och säkerhet

Förvaltningen kommer i samverkan med berörda fackförvaltningar, polis, civilsamhället, lokala näringslivet och fastighetsbolag fortsätta att utveckla Medborgarplatsen till en mer attraktiv och trygg plats inom ramen för platssamverkan Medborgarplatsen.

Söderandan är förvaltningens lokala brottsförebyggande råd och i rådet ingår företag, företagareföreningar och polis. Rådet leds av stadsdelsdirektören. Trygghetsinventeringar genomförs i samverkan med trafikkontoret för att identifiera brottsutsatta och otrygga platser samt behov av säkerhetshöjande och trygghetsstärkande åtgärder. Trygghetsinventeringarna utförs utifrån lokala lägesbilder.

Förvaltningen fortsätter samverka med utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Stadsledningskontoret och socialförvaltningen är viktiga samverkansaktörer i det övergripande samordnandet av arbete mot våldsbejakande extremism.

Vägen till arbete och egen försörjning

Förvaltningen fortsätter samverka med Jobbtorg inom arbetsmarknadsförvaltningen för att förbättra möjligheterna för personer utanför arbetsmarknaden att nå egen försörjning.

Näringslivsfrämjande arbete och näringslivssamverkan

Förvaltningen kommer under perioden att samverka med arbetsmarknadsförvaltningen och näringslivet gällande rekryteringsträffar för nyanlända.

Kompetensförsörjning, med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens samt eventuella omställningsbehov

Förvaltningen fortsätter samverka med och ta del av de utbildningsinsatser som anordnas av stadsledningskontoret och fackförvaltningarna.

En fortsatt utveckling av samverkan mellan HR-funktionerna inom stadsdelsförvaltningarna i innerstaden möjliggör ett effektivare arbete. Genom att utbyta erfarenhet och kunskap kan förvaltningarna samordna insatser inom chefsutveckling, kompetensförsörjning och arbetsmiljö.

Investeringsbehov

Förvaltningen samverkar med trafikkontoret kring de årliga ansökningarna om de större parkinvesteringarna samt reinvesteringar på parkmark. Dessutom hålls regelbundna avstämningar med områdesansvarig på trafikkontoret kring respektive förvaltningars aktuella investeringsprojekt.

Ett särskilt samarbete görs med övriga stadsdelsförvaltningar i innerstaden vad gäller arbete med investeringsprojekt i parkmiljöer. Upphandling av anläggningsentreprenör och byggledning för investeringsprojekt på parkmark sker i samverkan med övriga stadsdelsförvaltningar i innerstaden.

Effektiv lokalförsörjning

I samband med planeringsprocessen för nya verksamhetslokaler har förvaltningen ett nära samarbete med framförallt stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och exploateringskontoret under lokalprojektens tidiga skeden.

Förvaltningen arbetar tillsammans med de andra stadsdelsförvaltningarna i innerstaden med att ta fram en äldreboendeplan och en boendeplan som utgör underlag för den stadsövergripande boendeplaneringen för grupp- och servicebostäder.

Innovation och effektiva arbetssätt

Förvaltningen samarbetar med bland annat utbildningsförvaltningen i syfte att öka förvaltningens innovationskraft och öka takten för den digitala utvecklingen. Samarbetet ska leda till effektivitet och ökad kvalitet i verksamheten. Förvaltningen tar hjälp av stadsledningskontoret i frågor som rör juridik kopplat till digitalisering.

Klimat

För att ta tillvara på kompetenser och tillsammans arbeta mot stadens uppsatta miljömål ingår förvaltningen i ett miljösamordnarnätverk med sex stadsdelsförvaltningar. Arbetet med Stockholms stads miljöprogram leder till ett tätt samarbete med miljöförvaltningens energicentrum och kemikaliecentrum. Andra viktiga samarbetspartners är stadsledningskontoret, Stockholm Vatten och Avfall, de kommunala bostadsbolagen och fastighetskontoret.

Jämställdhet

Förvaltningen samverkar med stadsledningskontoret i arbetet med jämställdhetsintegrering. Under planperioden kommer förvaltningen att integrera jämställdhetsarbetet med arbetet inom Agenda 2030. Förvaltningen arbetar systematiskt med att analysera könsuppdelade resultat och vidta åtgärder om omotiverade skillnader mellan könen identifieras. För att stärka medarbetarnas kompetens i att göra jämställdhetsanalyser och att tydligare inkludera ett jämställdhetsperspektiv i insatser har alla medarbetare möjlighet att genomföra stadens webb-utbildning "Jämställdhet i Stockholms stad" på stadens utbildningsplattform.

2.1 Förskoleverksamhet

Omvärldsfaktorer

Prognos barn 1-5 år				
	år 2020	år 2021	år 2022	år 2023
Flickor	3 234	3 225	3 206	3 227
Pojkar	3 230	3 205	3 229	3 254
Totalt	6 464	6 430	6 435	6 481

	år 2020	år 2021	år 2022	år 2023
1-3 år	4 032	4 034	4 075	4 142
4-5 år	2 432	2 396	2 360	2 339
Fördelning av yngre och äldre barn i procent				
1-3 år	62 %	63 %	63 %	64 %
4-5 år	38 %	37 %	37 %	36 %

Källa: Sweco AB, Befolkningsprognos år 2019

Behov

Utifrån prognosen analyserar förvaltningen fortlöpande efterfrågan på förskoleplatser och gör en bedömning av vilka lokaler som på bästa sätt främjar förskolans långsiktiga behov och verksamhet. För att möta efterfrågan på nya förskolor i samband med nybyggnation av bostäder samarbetar förvaltningen med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret. Det finns en planering för att möta efterfrågan av förskoleplatser i nybyggnadsområden exempelvis i Barnängsområdet, kvarteret Persikan.

Fördelningen inskrivna barn i fristående respektive kommunal förskola har förändrats något under de senaste åren. Det är en högre andel barn inskrivna i fristående förskolor än tidigare. Den 31 januari 2020 är fördelningen av inskrivna barn 46 procent kommunal förskola och 54 procent fristående förskola. Det är en hög andel av barnen inom stadsdelsområdet som är inskrivna på förskolan.

Antalet inskrivna barn i förskolan varierar under ett år. Det är fler barn inskrivna i verksamheten under våren än vad det är under hösten. Det ställer höga krav på en flexibel organisation och en effektiv lokalanvändning inom respektive förskola.

Verksamheten

Förskolans uppdrag är att ge alla barn oavsett bakgrund lika möjligheter att lyckas i förskolan. Forskning visar att barn som har gått i förskola har bättre förutsättningar för en god hälsa och goda livsvillkor som vuxna. Förskolans arbete sker i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen för att varje barn ska utvecklas mångsidigt.

Förskolans läroplan innehåller begreppen utbildning och undervisning. Utbildning är förskolans verksamhet och undervisning är målstyrda processer som leds av förskollärare.

Införandet av digitala verktyg i förskolan erbjuder en ökad delaktighet för både barn och vårdnadshavare. Digitaliseringen i förskolorna kommer att ställa krav på förändrade arbetssätt och anpassas till rådande lagstiftning. Den ökade användningen av digitala verktyg i kombination med införandet av nya system och digitala tjänster innebär ökade kostnader.

Förskolan gör kemikaliesmarta val vid inköp. Det handlar om mat, lekmaterial, inventarier och inredning. Arbetet med miljösmarta förskolor medför kostnader vid utbyte av inventarier och pedagogiskt material. Vid ombyggnationer och nybyggnationer används kemikaliesmarta material.

Nyanlända familjer fortsätter att anvisas bostad inom stadsdelsområdet. Detta ställer särskilda krav på verksamheten. Familjerna erbjuds möjlighet att delta i föräldrastödsprogram ABC för nyanlända.

Barnkonventionen, som blev lag i januari 2020, tydliggör barns rättigheter och ger barnen en starkare juridisk ställning. Förvaltningen ingår i stadens barnrättsnätverk och verksamheten inkluderar barnrättsfrågor vid exempelvis handledning.

Föräldrar till barn i åldern 3-12 år erbjuds föräldrastödsprogrammet ABC och förvaltningen utvecklar metoder för stärka föräldrar i deras föräldraskap.

I en förskola med hög personalomsättning tenderar vårdnadshavarna att vara mindre nöjda med verksamheten. Verksamheten arbetar aktivt för att minska personalomsättningen i syfte att skapa stabilitet för att kunna utveckla verksamheten.

En handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare har tagits fram i staden. Under framtagandet av planen har fokusområden som arbetsorganisation och förutsättningar för det pedagogiska uppdraget identifierats som avgörande för förskollärarnas och barnskötarnas arbetssituation.

Barnens rörelseaktivitet på förskolan har kartlagts i samarbete med en forskare från Karolinska institutet. Det var 260 barn och 70 medarbetare från förvaltningen som deltog. Resultatet visar att barnen i förskolan behöver mer fysisk aktivitet än de i dagsläget får. Detta för att bidra till bättre förutsättningar till en god fysisk och bättre psykisk hälsa. Arbetet kommer att fortsätta under 2020 då alla stadsdelsförvaltningar involveras med cirka 230 barn/stadsdel. Det kommer att vara en informationssida om studien på folkhälsoguiden i syfte att sprida information om studien.

Arbetet med jämställdhet ska vara en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Detta innebär att det krävs insikt i förhållningssätten till flickor och pojkar. En utmaning är att, som forskningen visar, de vuxna i förskolan ofta har olika förväntningar på pojkar och flickor. Verksamheterna organiserar utbildningen och undervisningen så att barnen möts, leker och lär tillsammans med varandra oberoende av könstillhörighet. En del i jämställdhetsarbetet är att verksamheterna uppmärksammar normer som kan begränsa barnen. Verksamheterna arbetar normmedvetet genom att exempelvis se över material, bilder och böcker ur ett normmedvetet perspektiv.

Arbetet med Agenda 2030, som bland annat innehåller barns rättigheter, alla barns rätt till förskola av god kvalitet och jämställdhetsintegrering, genomsyrar verksamheten.

Stockholms stad är förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska. Förvaltningen har en förskola som har utbildning och undervisning på finska. Staden kommer att utreda efterfrågan av förskoleverksamhet på meänkieli och samiska i samråd med representanter från berörda nationaliteter.

Prioriteringar kommande år

Förvaltningen fortsätter arbetet med att anpassa förskoleverksamheten efter behov och efterfrågan. Verksamheten prioriterar arbetet med att ge barnen möjlighet att utveckla sitt språk och sin förståelse för matematik och naturvetenskap. Verksamheten fortsätter även att prioritera att barnen får tillgång till digitala verktyg för att stärka barnens digitala kompetens.

Verksamheten ska vara tydlig med förskolans mål och innehåll då det är en av förutsättningarna som möjliggör inflytande för barn och vårdnadshavare.

Arbetet fortsätter för att nå en likvärdig förskola med hög kvalitet. Detta innebär att förskolornas systematiska kvalitetsarbete behöver fortsätta att utvecklas och stärkas.

Verksamheterna fortsätter arbetet med att konkretisera begreppen utbildning och undervisning, vilka är centrala delar i förskolans läroplan. Förvaltningen kommer att genomföra kompetensutvecklingsinsatser för att säkerställa att undervisning och utbildning finns på grupp- och individnivå i förskolan. Förskolans organisation ska säkra att barnen delas in i mindre grupper under dagen och att legitimerade förskollärare ansvarar för undervisningen.

Nyanlända familjer som anvisas bostad inom stadsdelsområdet har rätt till förskoleplats i enlighet med stadens regler för intagning och plats i förskolan. Verksamheten kommer att möta behovet av platser i de befintliga förskolorna samt vid behov erbjuda handledning eller stärka personalbemanningen. Familjerna får även möjlighet att delta i föräldrastödsprogrammet ABC för nyanlända.

Verksamheterna fortsätter samarbeta med sociala avdelningen i det preventiva arbetet för att förebygga våld i förskolan.

Personalomsättningen och sjukfrånvaron inom verksamheten har ökat något under år 2019 och det förebyggande arbetet kommer att fortsätta och utökas.

Förvaltningen fortsätter satsningen på att utbilda medarbetare, som saknar pedagogisk grundutbildning, till barnskötare. Förvaltningen fortsätter även att prioritera att medarbetare får vidareutbilda sig till förskollärare genom att delta i stadens betalda utbildningar.

Stadens handlingsplan för barnskötare och förskollärare är vägledande i verksamheternas arbete med att ta fram en lokal handlingsplan för att förbättra arbetsituationen. Arbetet kommer fortsätta med att lokala utvecklingsgrupper tar fram förbättringsområden.

Under flera år har förvaltningen tagit emot cirka 120 lärarstudenter per år från Stockholms universitet och Södertörns högskola på deras verksamhetsförlagda utbildning (VFU). Från och med år 2020 kommer Stockholms universitet genomföra en förändring av kraven på var studenterna placeras under sin VFU. Förändringen kommer sig av att universitetet vill höja kvaliteten för förskollärarnas VFU. Det ska nu vara minst två utbildade handledare och flera studenter på samma förskola. Förvaltningen planerar att även fortsättningsvis ta emot lärarstudenter och utbilda handledare. Förändringen kan dock innebära att de mindre förskolorna inte kommer att kunna ta emot studenter då verksamheten har svårare att uppfylla de nya kraven.

Verksamheten har sett över förutsättningarna för förskollärarnas ansvar för undervisningen och ett stödmaterial för pedagogisk utvecklingstid är framtaget och infört på förskolorna. Detta i syfte att mer tydligt reglera planeringstiden för förskollärare och barnskötare. Förskolans verksamhet ska även ha en tydlig struktur för dagen för att vara bättre rustad när personal är frånvarande.

Verksamheten gör kemikaliesmarta val vid inköp och väljer miljöanpassade produkter vilket leder till att miljökrav ställs på leverantörerna. Verksamheten arbetar aktivt för att barnen ska serveras en hög andel ekologisk mat.

Verksamheten fortsätter utveckla arbetssätt för att öka barnens fysiska aktivitet både inom- och utomhus.

Förskolan följer upp verksamheten både kvantitativt och kvalitativt. Exempel på kvantitativ uppföljning är sjukfrånvaro, personalomsättning, nöjdhet i medarbetarenkät och förskoleundersökningen. Ett arbete har påbörjats för att bättre följa upp det kvalitativa arbetet både på grupp- och individnivå.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Omvärldsfaktorer

Prognosen visar att antalet 6-19-åringar kommer att öka med 616 barn år 2020-2023. Efter år 2021 förväntas barn och ungdomar öka i något långsammare takt.

Prognos barn och ungdomar 6-19 år				
	år 2020	år 2021	år 2022	år 2023
Flickor	7 707	7 820	7 944	7 991
Pojkar	8 140	8 306	8 387	8 472
Totalt	15 847	16 126	16 331	16 463

Källa: Sweco AB, Befolkningsprognos år 2019

Prioriteringar kommande år

Parklekarna fortsätter med utvecklingsarbetet för att vara en pedagogisk verksamhet. Parklekarna kommer att öka utbudet av fysiska aktiviteter.

Förvaltningens fritidsverksamheter fortsätter att erbjuda deltagarna olika typer av kulturerfarenheter. Förvaltningen behöver fortsätta att prioritera arbetet med att söka upp och engagera nyanlända ungdomar i fritidsaktiviteter. Fritidsverksamheterna behöver fortsätta utvecklas för att nå fler flickor och få en jämnare könsfördelning. Det finns även ett fortsatt behov av att öka kunskapen gällande hbtq-frågor för att kunna tillmötesgå önskan om fritidsverksamhet riktad till denna målgrupp.

Enligt stadens budget har Södermalms stadsdelsnämnd ansvar för att samordna sommarkollo för staden. Nämnden ska i samråd med övriga stadsdelsnämnder utveckla kolloverksamheten med syfte att fler barn i ytterstaden ska åka på sommarkollo. Förvaltningen föreslår att en översyn sker av ansvaret för kolloverksamhetens e-tjänst.

2.3 Äldreomsorg

Omvärldsfaktorer

Södermalm beräknas ha 24 560 invånare som är 65 år och äldre år 2020 och år 2023 beräknas antalet ha ökat till 26 350 invånare vilket är en ökning med 1 790 personer. Åldersgruppen 65-79 år beräknas öka med 860 personer. Gruppen över 80 år beräknas öka med 930 personer.

Mellan åren 2020-2023 beräknas enligt prognoserna antalet personer inom stadsdelsområdet som behöver äldreomsorg att öka med 170 personer. Den prognostiserade ökningen avser 130 personer som är i behov av hemtjänstinsatser och 40 personer som är i behov av vård- och omsorgsboende.

	Faktiska äldreomsorgstagare	Prognos äldreomsorgstagare			
	år 2019 (sep)	år 2020	år 2021	år 2022	år 2023
Äldreomsorgstagare totalt	3073	3120	3170	3220	3290
Därav 65-79 år	960	990	1000	1000	1000
Därav 80-84 år	615	620	660	700	750
Därav 85- år	1498	1510	1510	1520	1540

Källa: Swecos äldreomsorgsprognos 2019 – Framskrivning av äldreomsorgsbehovet perioden 2020-2040

Framtidens äldre är generellt friskare, lever längre, ställer högre krav och har större ekonomiska resurser och tillgångar än tidigare generationer samtidigt som det finns grupper med stort behov av vård och omsorg. Ökningen av antalet äldre de närmaste åren förutsätter en god framförhållning, samverkan samt dimensionering av resurser för att kunna möta behoven av vård- och omsorg.

Upphandling av driften av Hornskrokens vård- och omsorgsboende samt pensionat Hornskroken pågår under våren 2020 där avtalet går ut den 31 januari 2021. Avtalet för dagverksamheterna Grindstugan, Guldägget, Pärlan och Magda går ut den 31 augusti 2021. Stadsdelsnämnden ska på sammanträdet i maj 2020 fatta beslut om upphandling ska göras eller inte. Avtalet för Tellus fritidscenter, som är en kommunövergripande verksamhet, går ut den 31 december 2021.

Under år 2019 startade verksamheten arbetet med Tryggt mottagande i hemmet. Det innebär att ett team av undersköterskor besöker den äldre på sjukhuset och sedan möter upp den äldre i hemmet när hen skrivs ut från sjukhuset eller kommer hem från korttidsboende.

Undersköterskor besöker den äldre i hemmet i större utsträckning.

Verksamheten arbetar med att bryta social isolering och ensamhet. Satsningar som gjorts är utbildningar i användandet av ipads, smarta telefoner, bussutflykter, aktiviteter för och av de nationella minoriteterna samt breddat utbudet på kultur- och musikinslagen. Ett seniorcafé har startats i Hammarby Sjöstad. Cafét kommer fortsätta under hela år 2020.

Sedan maj 2019 kan äldreomsorgens verksamheter kallas för Akademisk nod, vilket bland annat innebär ett strukturerat arbete kring elev- och studentmottagande, samarbete med högskolor som höjer kompetensen hos medarbetarna och gör verksamheterna attraktiva för nyutexaminerad personal. Arbetet med studentmottagande och samarbete med högskolor för att minska avståndet mellan forskning och äldreomsorgen kommer förvaltningen att fortsätta med.

Prioriteringar kommande år

Verksamheten skapar förutsättningar för en äldreomsorg av god kvalitet genom att ha dialog med den äldre och genom att möta varje äldre och anhörig på ett respektfullt och trevligt sätt. Den äldre ska ha huvudrollen i sitt eget liv. Utgångspunkten är alltid den enskildes behov och önskemål. Arbetet för en mer personcentrerad äldreomsorg kommer att intensifieras under perioden. Arbetet med Agenda 2030, som bland annat innehåller hälsa och välbefinnande och jämställdhetsintegrering ska genomsyra verksamheten.

Äldreomsorgen är inriktad på att ge äldre stöd och insatser av god kvalitet, så att de kan leva och bo självständigt i sitt eget hem så länge som möjligt. Detta ställer höga krav på en fortsatt kvalitetsutveckling av hemtjänsten. Ett prioriterat område är att öka inflytandet för den äldre genom att öka kontinuiteten, förbättra samverkan runt den äldres behov samt öka flexibiliteten för att tillmötesgå den äldres behov och önskemål inom ramen för biståndsbeslutet.

Förvaltningens hemtjänst kommer att omorganiseras i syfte att effektivisera verksamheten och öka kontinuiteten genom att ha flera lokaler så att avståndet till kunderna minskar samt genom fler arbetsgrupper med färre antal medarbetare per samordnare.

Förebyggande och hälsofrämjande insatser är ett viktigt område som spelar en stor roll för ett friskare åldrande. En del av det hälsofrämjande arbetet är att kvalitetsutveckla mat och måltider. I september 2019 anställdes en kock på vård- och omsorgsboendeenheten. Förvaltningens dietist och kocken har utbildat cirka 90 medarbetare på förvaltningens vård- och omsorgsboenden och skapat näringsberäknade menyer till det nya arbetssättet med maten. Det nya arbetssättet innebär att maten lagas närmare de äldre. Arbetet med att utveckla mat och måltider fortsätter under perioden. Verksamheten ser även ett behov av att utveckla arbetet med mat och måltider inom hemtjänsten.

Verksamheten gör bedömningen att gruppen äldre med psykisk ohälsa, missbruk och hemlöshet ökar. Även äldre med kognitiv sjukdom kommer att öka framöver. En viss ökning ses även bland yngre äldre som drabbats av stroke eller demenssjukdom. Behovet av kompetenshöjande insatser för personalen ökar och en utmaning är bristen på specialistutbildade sjuksköterskor och omsorgspersonal med gymnasial vård- och omsorgsutbildning. På vård- och omsorgsboendena fortsätter arbetet med bemötande vid beteendemässiga och psykiska symtom vid demenssjukdom, BPSD. Nya handledare samt personal ska utbildas i Durewellinstitutets metodik för lågaffektivt bemötande.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Omvärldsfaktorer

Anpassade bostäder för personer med funktionsnedsättning

Förvaltningen ser ett ökat behov av anpassade bostäder exempelvis för målgruppen yngre med demenssjukdom. Nya bostäder anpassade för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL kommer att färdigställas inom stadsdelsområdet tidigast år 2022. Förvaltningen anmäler intresse i lämpliga kommande byggprojekt. Det statliga bostadsbidraget räcker inte till för hyrorna i nyproduktion och därför måste även kommunalt bostadsbidrag (KBF) användas. Även om förvaltningen får budgetkompensation för KBF täcks inte hyreskostnaderna, vilket ökar förvaltningens kostnader.

Personlig assistans

Försäkringskassan i Stockholm har under en tid uppmärksammat att antalet ansökningar om assistansersättning stadigt ökar. Ökningen syns främst i Stockholm och inte i övriga delar av landet. Försäkringskassan kan inte utskilja någon specifik orsak. Det rör sig om både personer som ansöker för första gången och personer som tidigare fått avslag och söker på nytt.

Försäkringskassans restriktivare tolkning vid ny- och omprövning av ärenden om personlig assistans kan medföra att den enskilde inte längre bedöms ha rätt till assistansersättning. Istället kan den enskilde ansöka om insatser enligt Lagen om stöd och service till vissa

funktionsnedsatta (LSS) eller Socialtjänstlagen (SoL) som finansieras av kommunen. En konsekvens av detta kan bli att barn och unga inte får tillräckliga insatser i eget hem enligt LSS och SoL och att efterfrågan på bostad med särskild service för barn och unga ökar. Staden bör följa upp kostnadsutvecklingen gällande handläggningskostnader.

Översyn av insatser enligt LSS

LSS-utredningen har lämnat ett betänkande "Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen" och föreslår en ny lag: Lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning. Utredningen har utrett LSS och assistansersättningen. Den har haft två huvudsyften; statens kostnader för personlig assistans får inte bli högre än de är i dag och insatserna inom LSS ska bli bättre anpassade för dem som behöver insatserna. Utredningen föreslår att den nya lagen träder i kraft i januari 2022. Förvaltningen har i nuläget svårt att bedöma hur verksamheten och kostnaderna kan komma att påverkas.

Tillgänglighet

Flera av förvaltningens verksamheter är inrymda i gamla fastigheter vilket innebär att de är svårtillgängliga för brukarna. Att tillgänglighetsanpassa dessa verksamheter kan medföra stora kostnader och i vissa fall går det inte att tillgänglighetsanpassa dem. Verksamheterna kan då flyttas till fastigheter som är mer tillgängliga och ofta till en högre hyreskostnad.

Webbtillgänglighetsdirektivet trädde i kraft år 2018. Detta innebär strängare krav på att den information som Stockholms stad publicerar ska vara tillgängligt för alla.

Daglig verksamhet

Förvaltningen ser att allt fler av de personer som bor i gruppboende (LSS) lever längre. Detta innebär att bemanningen på gruppboendestäder under dagtid behöver utökas vilket leder till ökade personalkostnader.

Prioriteringar kommande år

Förvaltningen ser ett behov av att fortsätta prioritera arbetet med att utveckla bemötandet och öka brukarnas delaktighet i insatsernas utformning. Verksamheterna utvecklar användandet av digitala stöd och välfärdsteknik och stödjer brukarna i användandet av digital teknik.

Daglig verksamhet

Förvaltningen ser ett ökat behov av att arbeta med att stötta deltagare i daglig verksamhet för att underlätta övergången till studier, praktikplats eller arbete.

Tillgänglighet

Förvaltningen behöver se över tillgängligheten i verksamheternas lokaler, inom exempelvis förskolan, fritidsverksamheten och sysselsättningsverksamheterna samt följa upp de tillgänglighetsinventeringar som gjorts och åtgärda enkelt avhjälpbara hinder.

I arbetet med webbtillgänglighetsdirektivet fortsätter förvaltningen att arbeta med bland annat klarspråk, att texta rörligt material och att tillgängliggöra PDF:er och liknande dokument.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Omvärldsfaktorer

Det pågår en översyn av socialtjänstlagen som ska slutredovisas i juni 2020. Utredningen ska se över och lämna förslag kring bland annat socialtjänstlagens struktur och möjligheten att

förenkla handläggningen utan att rättssäkerheten eller kvaliteten i vården och omsorgen riskeras. Förvaltningen har i nuläget svårt att bedöma hur verksamheten kan komma att påverkas.

Barn och ungdomar

Prognosen visar att antalet 0-19 åringar kommer att öka med 683 personer under perioden 2020-2023. Åldersgruppen 0-12 år prognostiseras att minska med 128 barn. Ökningen sker i åldersgruppen 13-19 år där antalet beräknas öka med 811 ungdomar. Det ökande antalet 13-19 åringar kan komma att innebära ökad efterfrågan av förvaltningens verksamheter. En utmaning blir att tillmötesgå det ökade behovet.

Prognos barn och ungdomar 0-19 år				
Ålder och kön	år 2020	år 2021	år 2022	år 2023
0-12 år				
Flickor	8 067	8 037	8 037	8 026
Pojkar	8 410	8 346	8 354	8 323
Totalt	16 477	16 383	16 391	16 349
13-19 år				
Flickor	3 668	3 811	3 923	4 010
Pojkar	3 791	4 005	4 109	4 260
Totalt	7 459	7 816	8 032	8 270
0-19 år				
Flickor	11 735	11 848	11 960	12 036
Pojkar	12 201	12 351	12 463	12 583
Totalt	23 936	24 199	24 423	24 619

Källa: Sweco AB, Befolkningsprognos år 2019

Antalet orosanmälningar gällande barn och unga ökar kontinuerligt. Anmälningsorsakerna är främst missbruk och psykisk ohälsa hos vårdnadshavare eller ungdom och olika former av våld inom familjen. Ärendena bedöms som alltmer komplexa. Det flyttar in fler barnfamiljer till stadsdelsområdet vilket kan medföra att anmälningarna ytterligare ökar. En jämställdhetsutmaning är att uppmärksamma att flickor och pojkar har olika uttryck för ett normbrytande beteende.

Barnkonventionen är lag sedan januari 2020 och innebär att barns rättigheter har en starkare juridisk ställning. Domstolar och myndigheter ska ta hänsyn till barn rättigheter i avvägningar och bedömningar som görs i mål och ärenden som rör barn. Det ställer ökade krav på att dels informera barn för att ge dem möjlighet att bli delaktiga i beslut, dels på att bedöma barnets bästa. Detta avser beslut och åtgärder som berör barn direkt eller indirekt.

Trygghets- och brottsförebyggande arbete

Den senaste trygghetsmätningen som genomfördes 2017 visar att oron för att utsättas för brott ökar i såväl stadsdelsområdet som i staden totalt. Det är fler män än kvinnor som utsätts för brott medan det är fler kvinnor som är oroliga för att utsättas för brott. Senaste medborgarundersökningen som genomfördes 2019 visar att den upplevda tryggheten inom

stadsdelsområdet och i staden totalt har minskat jämfört med föregående år, såväl bland kvinnor som bland män.

Extremistmiljöerna växer i Sverige och i Stockholm. Södermalm är en arena för demonstrationer, aktioner och andra folksamlingar och det finns en problematik hos unga boende i stadsdelsområdet i form av skolfrånvaro, psykisk ohälsa och missbruk. De kunskapshöjande åtgärder som nu genomförs i staden kan förväntas generera ökad förmåga att se och identifiera de problem som finns.

Vuxna och arbete mot hemlöshet

Förvaltningen bedömer att personer med samsjuklighet, det vill säga personer med missbruk och/eller psykisk ohälsa eller annan funktionsnedsättning, kommer att öka och ha behov av socialtjänstens insatser.

Bostadsfrågan är fortsatt en stor utmaning. Behovet av lågtröskelboenden, boenden med en acceptans för en persons pågående missbruk av alkohol eller droger, är fortsatt stort. Förvaltningen ser ett särskilt behov av fler boenden för kvinnor med missbruk.

Boende och arbete för etableringsfamiljer

Inom stadsdelsområdet finns för närvarande 252 hushåll i genomgångsboenden. Det är en utmaning för de som bor i genomgångsboendena att hitta annat varaktigt boende och arbete/försörjning. Under perioden måste ett stort antal hushåll lämna genomgångsboendena då deras femåriga boendekontrakt löper ut. Under år 2021 beräknas cirka 100 hushåll varav 84 familjer med barn behöva ordna eget boende. Om hushållen inte lyckas hitta boende kan det medföra att förvaltningen behöver ordna tillfälligt boende vilket i sin tur kan innebära ökade kostnader för förvaltningen.

Våld i nära relationer

Antalet våldsutsatta uppmärksammas i allt större utsträckning. Den lagändring som gjorts gällande när utredning ska inledas angående barn som upplevt våld har medfört en ökning av dessa ärenden. Allt fler personer tar kontakt med Relationsvårdscentrum innerstaden (RVCI) och efterfrågan på stödinsatser fortsätter att öka. Förvaltningen ser också att det är allt fler våldsutsatta och våldsutövare som fullföljer behandling.

Bristen på bostäder kan vara ett hinder för våldsutsatta att lämna våldsutövaren.

Prioriteringar kommande år

Förvaltningen fortsätter arbetet med en långsiktig strategi för att utforma en verksamhet som utgår från den enskildes behov med fokus på en sammanhållen socialtjänst. Invånarna inom stadsdelsområdet ska erbjudas samordnat stöd. Socialtjänsten ska utvecklas i samråd med invånarna genom brukardelaktighet och inflytande. Arbetet med Agenda 2030, som bland annat innehåller barns rättigheter, jämställdhetsintegrering och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, genomsyrar verksamheten.

Förebyggande arbete med barn och ungdomar

Förvaltningens förebyggande arbete och tidiga insatser för barn och ungdomar behöver fortsätta att prioriteras för att minska antalet ungdomar som börjar med narkotika och kriminalitet. Förvaltningen stärker tillsammans med lokalpolisen det socialpreventiva arbetet genom ett särskilt fokus på insatser för att minska narkotikaanvändningen bland ungdomar.

Narkotikaanvändningen ökar bland flickor inom stadsdelsområdet, det visar bland annat Stockholmsenkäten. Förvaltningen behöver utveckla det uppsökande arbetet för att upptäcka och nå dessa flickor.

Det kommer att ske en fortsatt satsning på och utveckling av förebyggande samarbetssamtal med föräldrar i konflikt. Förebyggande samarbetssamtal minskar antalet vårdnadsutredningar som tingsrätten ålägger förvaltningen.

Det finns ett fortsatt behov av att arbeta med barn och ungdomar som har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Dessa barn och ungdomar har många gånger en komplex problematik och det finns behov av samordnade insatser med skolan och barn- och ungdomspsykiatri. Förvaltningen ser det som värdefullt att utvecklingen och arbetet med samordnade individuella planer (SIP) fortsätter. Barn och ungdomar med skolproblematik behöver fortsätta att uppmärksammas. Arbetet med skolteamet som startade under hösten 2019 med representanter från skola och socialtjänst behöver prioriteras. Även tillgång till alternativa skolformer behöver ses över i staden.

Förvaltningen ser ett ökat behov av samordnade insatser från socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatri för barn och unga med psykisk ohälsa. Södermalms ungdomsmottagning har under de senaste åren haft högt besöksstryck vad gäller ungdomar med psykisk ohälsa. De vanligaste orsakerna till kontakt med kurator på Södermalms ungdomsmottagning är oro/ångest, nedstämdhet och dålig självkänsla. Det är av stor betydelse att barn och unga med psykisk ohälsa i större omfattning får stöd från region Stockholms barn- och ungdomspsykiatri.

Familjecentraler

Förvaltningen planerar att ingå en avsiktsförklaring med Region Stockholm avseende att undersöka förutsättningarna för en familjecentralsliknande verksamhet. Samverkan om detta projekt kommer att ske med stadsdelsförvaltningarna i innerstaden. Syftet är att utveckla en verksamhet som samordnar och tillgängliggör det utbud av tidiga och förebyggande insatser som i dag finns för barn, unga och deras föräldrar. Det handlar om exempelvis barnmorskemottagning, barnavårdscentral och öppna förskolan. Projektet ska ses som ett sätt att förbereda inför kommande ändringar av socialtjänstlagen och inom projektet kommer digitala lösningar att prövas.

Trygghets- och brottsförebyggande arbete

Förvaltningen samverkar i trygghetsarbetet med lokalpolisen som ansvarar för ordningsfrågorna och förvaltningen ansvarar för socialtjänstfrågorna. Förvaltningen fortsätter att genom platssamverkan vara med och utveckla Medborgarplatsen och Björns trädgård. Arbetet innebär att tillsammans med polis, lokala näringslivet, fastighetsägare, civilsamhället med flera utveckla trygghetsskapande, brottsförebyggande och trivselskapande åtgärder på och runt Medborgarplatsen. Som ett led i arbetet med att öka den upplevda tryggheten och minska brottsligheten i Stockholm har en ny överenskommelse mellan Stockholms stad och polisregion Stockholm beslutats. Stadsdelsområdets lokala lägesbild avgör vilka områden som är prioriterade för stadsdelsförvaltningen och lokalpolisområde Södermalm. Förvaltningen har tagit fram en lokal samverkansöverenskommelse som ska prägla förvaltningens trygghets- och brottsförebyggande arbete.

Vuxna och arbete mot hemlöshet

Det behöver utvecklas en större flexibilitet i det stöd som erbjuds målgruppen och insatserna behöver ges med en större anpassning till individens behov. Samarbetet med Region Stockholms psykiatri och sjukvård behöver fortsätta utvecklas utifrån den gemensamma handlingsplanen för målgruppen personer med samsjuklighet, det vill säga personer med missbruk och psykisk ohälsa.

Förvaltningen behöver fortsätta utveckla metoder och integrerade insatser där personens hela livssituation blir hållbar genom att kombinera ett varaktigt boende och en meningsfull sysselsättning.

Förebyggande insatser och upptäckt av spelmissbruk hos personer som redan är aktuella för andra insatser inom socialtjänsten behöver fortsätta utvecklas.

Förvaltningen fortsätter att arbeta aktivt med boendefrågor, inom både beställar- och utförarenheter i syfte att motverka hemlöshet. Förvaltningen ser ett behov av en centralt placerad funktion i staden som stöd till stadsdelsförvaltningarna vid förhandling av vårdplatser inom ramen för socialtjänstens uppdrag. Detta leder till sänkta kostnader till samma kvalitet för brukarna.

Boende och arbete för etableringsfamiljer

Långsiktiga boendelösningar behövs för de nyanlända som bor på genomgångsboenden inom stadsdelsområdet. Under perioden måste ett stort antal personer lämna genomgångsboendena då deras femåriga boendekontrakt löper ut. En prioriterad fråga är förvaltningens arbete med att stötta nyanlända i att, såväl under som efter etableringstiden, hitta annat boende och egen försörjning. Detta görs bland annat i förvaltningens integrationsprojekt. Förvaltningen har fått projektmedel från länsstyrelsen tillsammans med stadsdelsförvaltningarna Skarpnäck och Skärholmen för "Förstärkt bostadsvägledning för nyanlända". Stiftelsen hotellhem i Stockholm (SHIS) är en viktig samverkanspartner i detta arbete. Projektmedlen sträcker sig fram till våren 2020. Övrig finansiering av förvaltningens integrationsprojekt sker med hjälp av de statliga medel från Migrationsverket som följer med varje nyanländ person som bosätter sig i stadsdelsområdet. Förvaltningen gör bedömningen att dessa medel kan finansiera projektet det närmaste året. Därefter är finansieringen oklar beroende av hur många nyanlända som anvisas och flyttar till stadsdelsområdet.

Förvaltningen vidareutvecklar mottagandet och arbetssätten kring kvotflyktingar där många har behov av ett omfattande stöd.

Våld i nära relationer

Arbetet med stödinsatser för våldsutsatta och våldsutövare kommer fortsätta utvecklas inom Relationsvåldscentrum innerstaden (RVCI). Även arbetet med att upptäcka och motivera våldsutövare till insatser för att bryta sitt beteende behöver fortsätta utvecklas.

Utifrån uppdrag i stadens budget har det beslutats att RVCI framöver även ska ha insatser för barn som har bevittnat våld vilket kan innebära ökade personal- och lokalkostnader.

Förvaltningen fortsätter utveckla det våldspreventiva arbetet genom samverkan mellan socialtjänst och förskola.

Insatser inom socialpsykiatri

Samordningen av resurser ska fortsätta att förbättras såväl inom förvaltningen som i samarbetet med regionens psykiatri och beroendevård. Att kunna erbjuda arbetsrehabiliterande insatser för målgruppen är ett utvecklingsområde. Förvaltningen ser ett behov av att hitta lösningar på hemmaplan för personer med komplexa vårdbehov som idag är placerade på HVB-boende. Boendestödet fortsätter att individanpassas och förvaltningen fortsätter att utveckla integrerade stödinsatser riktade till personer med komplexa vårdbehov.

Personer med missbruksproblematik och/eller psykisk ohälsa behöver göras mer delaktiga i de verksamheter som riktar sig till dem genom att staden exempelvis stödjer brukarorganisationernas deltagande i brukarråd och brukarrevisioner.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Omvärldsfaktorer

Stadsdelsområdet har 145 namngivna parker och grönområden vilka är populära och viktiga ur rekreationssynpunkt för boende och besökare. De utgör det gröna vardagsrummet och den naturliga mötesplatsen för medborgarna. Parkerna har också stor betydelse för stadsmiljön, både som grön och luftrenande lunga i stenstaden och som bidrag till stadens skönhetsvärden. Stadsdelsområdets parker och grönområden ska vårdas, bevaras och utvecklas på ett hållbart sätt och med hänsyn till de kulturhistoriska värdena i enlighet med den nyligen framtagna parkplanen för Södermalm.

I översiktsplanen planerar staden för byggandet av 140 000 nya bostäder till år 2030. En ökande befolkning ger ett större tryck på Södermalms parker genom fler boende och fler besökare. Sammantaget skapar detta ett behov av att utveckla parkerna på ett långsiktigt hållbart sätt för att de ska kunna erbjuda en variation av rekreativsmöjligheter som passar olika kategorier av människor.

Felanmälningar och synpunkter

En stor utmaning för stadsmiljöverksamheten är det tydligt ökade antalet ärenden som kommer in via Tyck till-appen. Många värdefulla felanmälningar och synpunkter kommer in från allmänheten genom denna funktion vilket bidrar till att fel och brister uppmärksammas. Den stora ärendevolymen innebär att betydande personella resurser tas i anspråk för hanteringen av inkomna ärenden. Under år 2019 inkom 3 634 ärenden som berör parkmark. Det är en ökning med 17 procent jämfört med år 2018 och en ökning med hela 53 procent jämfört med år 2017. Förvaltningen har periodvis svårt att klara de svarstider som är utlovade till frågeställaren. För att effektivisera hanteringen av inkomna ärenden anser förvaltningen att en översyn av systemet behöver göras. Det gäller såväl ärendegång som vilka hjälpmedel som finns att tillgå, till exempel anpassade svars mallar på vanliga frågor.

Upphandling

För att säkerställa kvaliteten i stadens drift och utveckling av parkmarken anser förvaltningen att det är angeläget med en ökad samordning inom staden i samband med upphandling av parkdriften. I dagsläget tar stadsdelsnämnderna fram egna förfrågningsunderlag vilket riskerar att ge olika skötselnivåer och insatser i stadens parker. En samordning skulle dessutom effektivisera det omfattande arbetet som en upphandling innebär.

Även andra områden såsom byggläddning, anläggningsarbete och skötsel av plaskdammar kan med fördel upphandlas gemensamt med andra förvaltningar. Förvaltningen efterlyser stadsgemensamma mallar för de vanligast förekommande upphandlingarna inom stadsmiljöområdet.

Stadsutveckling

I den täta staden är det viktigt att parker och grönområden har en hög kvalitet då de både ska klara ett allt högre besöksstryck, med stort slitage, och dessutom bidra till viktiga ekologiska funktioner. I samband med exploateringsprojekt planeras ofta nya parker eller omfattande upprustningar i befintliga parker. Det är då viktigt att stadsdelsförvaltningen får vara med i ett så tidigt skede som möjligt för att säkerställa att de nya parkytorna är möjliga att sköta, både praktiskt och ekonomiskt. Dessutom är det av stor betydelse att de nya parkytorna har hunnit etablera sig när stadsdelsförvaltningen tar över driftansvaret. Detta innebär till exempel att träd och växtmaterial har hunnit rota sig.

Grönytor på gatumark

Flera gröna ytor på gatumark i innerstaden är eftersatta. Trafikkontoret och stadsdelsförvaltningen har ett gemensamt ansvar för dessa där stadsdelsförvaltningen ansvarar för skötsel medan trafikkontoret står för investering. Stadsdelsförvaltningen efterlyser att trafikkontoret tar fram ett investeringsprogram för gatugröna miljöer.

Jämställdhetsutmaningar

I parkplan för Södermalm anges att aktuell forskning visar att det generellt är en större andel pojkar än flickor som använder offentliga lekplatser från cirka 7 års ålder och uppåt. Forskningsresultat visar också att cirka 80 procent av dem som använder spontanidrottsplatserna är pojkar. Ett viktigt arbete under perioden är att verka för minskade skillnader mellan hur pojkar och flickor använder lekplatser och ytor för spontanidrott.

Agenda 2030

Arbetet med Agenda 2030 genomsyrar verksamheten. Exempelvis genom insatser kring hållbar energi, bekämpning av klimatförändringar, utveckling av ekosystem och biologisk mångfald samt främjande av hållbara städer och samhällen.

Prioriteringar kommande år

Renhållning och trygghet

Den ökande befolkningen, samt att parkerna i allt större omfattning används för aktiviteter och evenemang av olika slag såsom olika motionslopp, musikevenemang och som festplats, bidrar till ett större slitage och en ökad nedskräpning i parkerna. Renhållningen av parkerna är därför fortsatt en viktig uppgift för verksamheten under kommande år. Nedskräpningen bidrar till att platser kan upplevas som otrygga varför det är angeläget att hålla parkerna rena.

Under perioden gäller ett nytt avtal för parkdriften som innebär en utveckling av renhållningsarbetet inom stadsdelsområdets parkmark jämfört med det tidigare avtalet.

Vid skötsel och utveckling av stadsdelsområdets parkmark läggs stor vikt vid trygghetsskapande åtgärder. Detta görs i samband med upprustning och utveckling av parker. I samband med parkskötsel är det prioriterat att parkbelysningen hålls fri från överhängande vegetation och att siktlinjer längs parkstråk behålls. Klotter i stadsmiljön har en central del i hur renhållningen och därmed tryggheten upplevs. Trafiknämnden ansvarar för

klottersanering, förvaltningen tar initiativ till att utveckla samarbetet med trafikkontoret i syfte att snabbare få klottersanering utförd inom stadsdelsområdet.

Underhålls- och reinvesteringsbehov på parkmark

Förvaltningen bedömer att en satsning på underhåll och reinvestering i befintliga parker och grönområden är ekonomiskt lönsam eftersom det förlänger livslängden på anläggningarna.

Den nya parkplanen för Södermalm, som beslutades under 2019, ligger till grund för förvaltningens arbete med att vårda, bevara och utveckla Södermalms parker och grönytor under den kommande tioårsperioden.

Under perioden kommer arbetet med att inventera anläggningar på parkmark vara prioriterad. Syftet är att utveckla underhållsplaner för de olika anläggningstyperna som exempelvis trappor, skräpkorgar, vägbeläggning, elanläggningar och staket. I detta ingår även att se över möjligheten att förbättra tillgängligheten.

Ekosystemtjänsterna utvecklas

För att möta framtida klimatförändringar och bidra till att upprätthålla ett robust ekosystem kommer ekosystemtjänsterna utvecklas i stadsdelsområdets parker och grönområden. Vid valet av nytt växtmaterial läggs stor vikt vid att främja pollinerande egenskaper med syfte att bidra till biologisk mångfald och utveckling av ekosystemtjänster. Anlagda växtbäddar bidrar bland annat med att fördröja stora mängder dagvatten i samband med skyfall. Nektarrika örter tillåts blomma innan klippning på lämpliga platser för att främja biologisk mångfald. Vid gräsreovering sås ängsfröer in där det bedöms lämpligt.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Omvärldsfaktorer

Förvaltningen har under flera år haft en successiv minskning av antalet hushåll med ekonomiskt bistånd. Under åren 2018 och 2019 har antalet bidragshushåll ökat något. Ökningen förklaras främst med att fler hushåll som avslutat den tvååriga etableringsperioden, då ersättning utbetalas från Försäkringskassan, har behövt söka ekonomiskt bistånd eftersom de inte har arbete och egna inkomster.

Antalet bidragshushåll under perioden kan fortsatt komma att påverkas av antalet nyanlända som avslutar etableringsperioden och inte har egen försörjning. Även den vikande konjunkturen kan leda till att antalet bidragshushåll ökar till följd av arbetslöshet.

Inom stadsdelsområdet finns för närvarande 252 hushåll som bor på genomgångsboenden. Det är en utmaning för de som bor i genomgångsboendena att hitta annat varaktigt boende och arbete/försörjning. Under perioden måste ett stort antal hushåll lämna genomgångsboendena då deras femåriga boendekontrakt löper ut.

Under år 2021 beräknas cirka 100 hushåll varav 84 familjer med barn behöva ordna eget boende. Om hushållen inte lyckas hitta boende, trots det stöd de fått från förvaltningen, kan det innebära att förvaltningen behöver ordna tillfälliga boendelösningar vilket kan innebära ökade kostnader för förvaltningen. Hur boendesituationen för nyanlända som måste lämna genomgångsboenden ska lösas på sikt är en strategiskt viktig fråga för staden.

Prioriteringar kommande år

Förvaltningens projekt för förebyggande integrationsarbete där nyanlända får individuellt stöd, rådgivning och samhällsvägledning fortsätter och utvecklas. En prioriterad fråga är förvaltningens arbete med att stötta nyanlända att, såväl under som efter etableringstiden, hitta annat boende och egen försörjning. Särskilt kvinnor, som ofta står långt ifrån arbetsmarknaden, prioriteras. Förvaltningen behöver fortsätta utveckla arbetssättet med anställda stadsdelsmammor vars uppdrag är att söka upp och stötta nyanlända kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Digitala stöd behöver utvecklas för att öka servicen till personer som söker ekonomiskt bistånd.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Omvärldsfaktorer

Trenden att de som inte får arbete står allt längre från arbetsmarknaden fortsätter. Behovet av stöd hos målgruppen har ökat. Förvaltningens verksamhet för arbetsmarknadsinsatser erbjuder arbetsträning/praktik och olika typer av åtgärdsanställningar. Verksamheten har för närvarande cirka 110 platser. De flesta är placerade i Servicegruppen som utför uppdrag i förvaltningen exempelvis renhållning, transporter, catering, källsortering och skötsel av parkbänkar, bryggor med mera.

Prioriteringar kommande år

Förvaltningen arbetar aktivt med arbetsmarknadsanställningar och ser ett fortsatt behov av detta. Personer som fått Stockholmsjobb har svårt att komma vidare ut på den öppna arbetsmarknaden. Frågan behöver ses över i hela staden.

En prioriterad målgrupp under perioden är kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Förvaltningen kommer att fortsätta samarbetet med arbetsmarknadsförvaltningen för att arbeta fram metoder för målgruppen. En jämställdhetsutmaning är att öka möjligheterna för fler kvinnor att arbetsträna som en väg ut i egen försörjning.

Förvaltningen kommer erbjuda ungdomar feriejobb vid sommarlov, höstlov och jullov. Sommarjobb kommer i större utsträckning att erbjudas till unga nyanlända och unga personer med funktionsnedsättning för att möjliggöra anknytning till arbetsmarknaden i ett tidigt skede.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Förvaltningen har en ekonomisk bruttoomsättning på 2,8 miljarder kronor. I förvaltningen arbetar 1 664 tillsvidareanställda medarbetare och personalkostnaderna utgör 36 procent av nämndens bruttokostnader vilket motsvarar 1 020 mnkr. Kostnaderna för köp av verksamhet utgör 45 procent vilket motsvarar 1 263 mnkr och lokalkostnaderna utgör 8 procent vilket motsvarar 210 mnkr. Resterande 11 procent det vill säga 322 mnkr avser främst bidrag, livsmedel, förbrukningsmaterial och kostnader för IT.

För att rustas för framtiden utvecklas allt fler digitala verktyg i staden, exempelvis GSIT 2.0, skolplattformen och modernisering av sociala system. De senaste åren har förvaltningens IT-kostnad ökat kraftigt och förvaltningen ser med en viss oro på att en allt större kostnad för IT inte kompenseras i budgeten.

Förskola

Befintliga lokaler får hyreshöjningar i samband med uppsägningar för omförhandling samt indexhöjningar. Nybyggnationerna av förskolor medför betydande ökade hyreskostnader. Flera förskolor har också stora behov av underhåll. För år 2019 uppgick den totala hyreskostnaden för förskoleverksamheten till 76 mnkr, vilket är i stort sett samma nivå som förvaltningen budgeterat för år 2020. Under planeringsperioden beräknas ett flertal nybyggda förskolor att tas i drift och hyreskostnaden kommer då att öka. Det finns även en risk att lokalbeståndet, och därmed också lokalkostnaderna, inte hinner anpassas i samma takt som barnantalet minskar.

Reimers specialförskola

Reimers specialförskola är en kommunövergripande verksamhet (KÖV) som har funnits sedan 1960-talet. KÖV-anslaget för Reimers har inte förändrats sedan år 2014 vilket gör att nuvarande anslag inte är tillräckligt.

Bamse språkförskola

Bamse språkförskola är en kommunövergripande verksamhet (KÖV) som har funnits sedan 1986. Förskolan har ett avtal med Region Stockholm. Enligt avtalet finns en skyldighet att tillhandahålla både förskollärare och logopedier och hur många dessa ska vara. KÖV-anslaget för Bamse har inte förändrats sedan år 2015. Detta gör det svårt för förskolan att balansera ekonomiskt eftersom den i och med avtalet med regionen inte har möjlighet att påverka antalet tjänster eller antal platser. Då anslaget inte räknats upp på många år gick verksamheten år 2019 med ett underskott om 3,1 mnkr. Dessutom bör anslaget årligen få samma procentuella uppräknings som schablonen inom förskola för att även i framtiden balansera ekonomiskt.

Äldreomsorg

Enligt Swecos prognos kommer behovet av platser på vård- och omsorgsboende att öka med 40 platser under planperioden. Förvaltningens faktiska siffra på antal placerade i vård- och omsorgsboende år 2019 blev 756 personer (ett medel över året) och budget för år 2020 ligger på 770 personer. En plats på vård- och omsorgsboende kostar cirka 0,7 mnkr per år. En ökning med 40 platser innebär ökade kostnader med cirka 28,0 mnkr.

Gruppen av äldre med psykosociala problem, missbruk och hemlöshet ökar. En viss ökning kan även ses bland yngre äldre som drabbats av stroke eller demenssjukdom. Med anledning av detta förväntas även kostnaderna för denna målgrupp att öka under perioden.

Äldreomsorgens verksamheter behöver effektivisera och säkra sina arbetsprocesser genom digitala lösningar och välfärdsteknik. Arbetet med implementeringen innebär ökade kostnader. Under år 2019 använde förvaltningen 4,6 mnkr av statliga medel för att bryta social isolering till att bland annat köpa in välfärdsteknik.

Tellus fritidscenter

Anslaget för den kommunövergripande verksamheten Tellus fritidscenter har inte förändrats sedan år 1997. Förvaltningen anser att nuvarande anslag inte är tillräckligt. Verksamheten drivs på entreprenad med fast anslag vilket inneburit att verksamheten har urholkats. Förvaltningens hyreskostnader täcks inte fullt ut av anslaget.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utbyggnadstakten av bostäder för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar ska enligt stadens budget öka. Förvaltningen konstaterar att det är ett ekonomiskt risktagande att starta nya gruppbostäder. Omkostnaderna är stora och förvaltningen får inte kompensation för faktiska hyreskostnader. Trots detta finns planer på nya gruppbostäder i kvarteret Persikan under de kommande åren. Förvaltningen föreslår ett ersättningssystem för höga hyror, liknade det förskolan har, för att öka incitamentet att starta nya gruppbostäder.

Det finns även behov av boenden för både vuxna och ungdomar som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och som har mer komplexa behov. Det är svårt att hitta boenden för denna målgrupp inom befintliga avtal vilket medför att förvaltningen behöver köpa platser till höga kostnader utanför avtal vilket över tid påverkar en redan ansträngd budget. Demensboenden inom LSS saknas och förvaltningen kan inte verkställa beslut enligt LSS utan måste verkställa beslut enligt SoL och får på så vis inte kostnadstäckning för boendeinsatsen.

Fördelningsnycklar för personer med funktionsnedsättning

Förvaltningen anser att de fördelningsnycklar för budgettilldelning som gäller det fasta anslaget inom verksamhetsområdet bör ses över. Fördelningsnycklarna bygger på fyra faktorer som grundar sig på beslut av Försäkringskassan eller Region Stockholm. Dessa faktorer speglar inte kommunens faktiska kostnader för målgruppen. Staden bör därför ta fram fördelningsnycklar som på ett bättre sätt tar hänsyn till de faktiska förhållanden som råder för kostnader som ska täckas av det fasta anslaget.

Personlig assistans

Försäkringskassans restriktivare tolkning vid ny- och omprövning av ärenden om personlig assistans har medfört att vissa enskilda inte längre bedöms ha rätt till assistansersättning från Försäkringskassan. Istället kan de ansöka om insatser enligt LSS eller SoL som finansieras av kommunen. Detta kommer fortsatt få ekonomiska konsekvenser för verksamhetsområdet. Staden behöver se över ersättningssystemet för denna målgrupp.

Individ- och familjeomsorg

Inom socialpsykiatri har staden ett ersättningssystem med peng till privat och kommunalt driven verksamhet. Det finns även en schablonersättning för lokal- och verksamhetsyta. Förvaltningen anser att stadens schablonersättning för lokal- och verksamhetsyta inom socialpsykiatri är för låg för att täcka förvaltningens nuvarande hyra. Förvaltningen föreslår att staden ser över schablonersättningen för lokal- och verksamhetsyta inom socialpsykiatri för att den bättre ska överensstämma med de verkliga hyrorna.

Våld i nära relationer

Förvaltningen driver i samverkan med övriga innerstadsdelar relationsvåldscentrum i innerstaden (RVCI). För att arbeta systematiskt med att förebygga, upptäcka, ge insatser och

följa upp insatser till målgruppen anser förvaltningen att verksamheten ska fortsätta att tilldelas medel från socialförvaltningen. Utifrån uppdrag i fullmäktiges budget har det beslutats att relationsvårdscentrum framöver även ska ha insatser för barn som bevittnat våld vilket kan innebära ökade personal- och lokalkostnader.

Nyanlända

Under år 2016 hade cirka 630 nyanlända personer folkbokförts inom Södermalms stadsdelsområde. Av dessa bor flertalet på Vintertullen och i modulhusen i Tanto. De boendes etableringsersättning från Försäkringskassan sträcker sig över två år. Om de därefter saknar egen försörjning kan de söka ekonomiskt bistånd. Trots förvaltningens och stadens ansträngningar för att lösa försörjnings- och boendesituation finns en oro för hur detta ska lösas under de kommande åren samt vilka ekonomiska konsekvenser detta får i form av ökat antal bidragshushåll.

Andelen kvotflyktingar som anvisas till Stockholms stad kan komma att öka. Detta i sin tur kommer att påverka kostnadsutvecklingen för bistånd enligt SoL och insatser enligt LSS.

Ensamkommande flyktingbarn

Från och med den 1 juli 2017 införde Migrationsverket ett nytt ersättningssystem till kommunerna för placeringskostnader för ensamkommande flyktingbarn. I dagsläget finns inte tillräckligt med upphandlande boenden som har dygnspriser som motsvarar det belopp som erhålls. Det är därför angeläget att staden upphandlar boenden där dygnskostnaden ligger i nivå med ersättningssystemet.

Ekonomiskt bistånd

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd de kommande åren är svåra att prognostisera och förvaltningen kommer därför följa kostnadsutvecklingen noggrant. Nyanlända som inte har egen försörjning eller annan sysselsättning (till exempel anställning med extratjänst) fortsätter i normalfallet inom Arbetsförmedlingens jobb- och utvecklingsgaranti, som erbjuder insatser enligt en individuell planering. Under tiden får personen aktivitetsersättning som generellt är lägre än etableringsersättningen. Beroende på boendekostnader, familjesituation och andra eventuella inkomster (barnbidrag, maka/makes inkomst med mera), kan det uppstå behov av kompletterande ekonomiskt bistånd.

Stadsmiljö

I fördelningsnyckeln tas hänsyn till hur stor dagbefolkningen är vilket främst innefattar antalet arbetsplatser i stadsdelsområdet. När det gäller nattbefolkningen styrs denna faktor endast av antalet boenden i stadsdelsområdet. I nattbefolkningen bör även antalet besökare till området räknas med. Södermalms stadsdelsområde har ett stort nöjesutbud och därmed högt besöksstryck även under natten. Detta innebär ett minst lika stort slitage och lika stor nedskräpning som den besökande arbetande befolkningen medför under dagtid.

Antalet elever i förskola och skola är en annan faktor som förvaltningen anser måste tas hänsyn till i fördelningsnyckeln. De senaste åren har förskolor och skolor som saknar egen gård och som istället använder parkerna ökat.

I nyckeln tas hänsyn till parkyta och naturmark. Gällande parkyta innehåller denna många olika typer av skötselobjekt. Att sköta ett buskage jämfört med en perennplantering skiljer sig avsevärt åt vad gäller skötselinsats och därmed kostnad. Förvaltningen noterar att det i

samband med exploateringsprojekt inom stadsdelsområdet ofta planeras in skötselintensiva ytor såsom exempelvis perennplanteringar. Förvaltningen ser därför att det är viktigt att fördelningsnyckeln även tar hänsyn till olika typer av skötselobjekt inom parkytan.

För att kunna sköta naturreservaten utifrån de fördjupade skötselplanerna som finns framtagna är förvaltningen beroende av att få de medel som söks för detta varje år. Det ger viss osäkerhet både vad gäller insatser på kort sikt samt för den långsiktiga planeringen. Förvaltningen förordar att tilldelning av de särskilda medel som krävs för skötseln av naturreservat istället inkluderas i fördelningsnyckeln. Det skulle även medföra att det administrativa arbetet i samband med ansökan tas bort.

3.2 Investeringar

Mnkr	Prognos 2020	2021	2022	2023
Större investeringar	8,3	8,6	7,0	9,0
Reinvesteringar	9,1	2,0	3,0	3,0
Mindre investeringar med nycklade medel	9,6	9,6	9,6	9,6
Klimatinvesteringar	2,6	6,4	6,9	6,9
Trygghetsinvesteringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	8,0	10,0	5,0	3,0
Totalt	37,6	36,6	31,5	31,5

Nämnden ansöker årligen om investeringsmedel avseende större parkupprustningsprojekt hos kommunfullmäktige. I tabellen ovan redovisas de investeringsprojekt för Södermalm som kommunfullmäktige beslutat om till budget 2020. För år 2020 ingår även begärd ombudgetering av medel för Rosendahl mindre som gjordes i samband med verksamhetsberättelsen för år 2019. Stadsdelsnämnden har under våren 2020 ansökt om medel för perioden 2021-2023 för ett antal större investeringsprojekt. De sökta projekten för år 2021 är Sickla park, Solrosparken, Tantolunden och Mariatorget samt för reinvesteringar. För år 2022 och 2023 har sökts för projekten Tantolunden, Vitabergsparken och Mariatorget samt för reinvesteringar. Under hösten 2020 beslutar kommunfullmäktige om tilldelningen av medel för stora parkinvesteringar för perioden 2021-2023.

Medel för mindre investeringar som stadsdelsnämnden varje år tilldelas utifrån fördelningsnyckeln kommer att användas för mindre parkupprustningar vilka beslutas i samband med kommande års verksamhetsplaner.

Gällande trygghetsinvesteringsmedel har ansökan om medel för insatser i Björns trädgård och vid Maria Prästgårdsgata gjorts i samband med verksamhetsplan för 2020. Nämnden avvaktar beslut från kommunstyrelsen om sökta medel tilldelas.

När det gäller större investeringar och reinvesteringar finns en utmaning i att kunna hantera projekten inom planerad tidplan, detta eftersom oförutsedda hinder ofta inträffar i samband med anläggningsfasen. Exempelvis kan okända ledningar, arkeologiska fynd och markföreningar påträffas vilket kraftigt påverkar projektets genomförande och tidplan.

För att kunna färdigställa projekten är det därför nödvändigt att kunna omdisponera medel mellan olika projekt och år. Utöver detta behöver också medel för mindre investeringar vara möjliga att använda för att säkerställa att större investeringsprojekt och reinvesteringar kan slutföras då hinder och förseningar uppstår. Ovanstående utmaningar gäller även för projekt inom ramen för trygghetsskapande åtgärder och klimatinvesteringar.

Klimatinvesteringar

Möjligheten till en långsiktig planering av klimatinvesteringar skapar goda förutsättningar för ett mer strategiskt miljö- och klimatarbete. Förvaltningen kommer att använda denna möjlighet till att göra kartläggningar och inventeringar mer utförligt. Förvaltningen ges även mer tid att samverka med andra aktörer, vilket skapar en stabilare grund. Samtliga av förvaltningens åtgärder strävar efter minskade växthusgasutsläpp och energieffektiviseringar men även klimatanpassningar planeras.

Planerade åtgärder redovisas i bifogad bilaga med en treårig plan. Några av de planerade åtgärderna är en utveckling av de klimatinvesteringsprojekt som ansökts om i verksamhetsplanen 2020.

Inventarier

I och med att förvaltningen i april 2021 kommer flytta till nytt förvaltningskontor kommer investeringar behöva göras för maskiner och inventarier. Så långt det är möjligt kommer återbruk av befintliga möbler göras. En inventering av möbler pågår under våren 2020. För närvarande uppskattas ett behov av utökad investeringsbudget med 5,0 mnkr för nya inventarier år 2021.

Det görs en översyn av inventarier på de olika vård- och omsorgboendena. Detta för att säkerställa att standarden är likvärdig. De närmaste åren kommer kostnaderna för inköp av inventarier att öka vilket innebär ett större investeringsbehov.

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Inledning

Förvaltningens samtliga verksamheter arbetar aktivt för bättre lokalsamordning och för avveckling av lokaler som inte behövs. Detta är ett led i förvaltningens effektiviseringsarbete.

Förvaltningens inhyrning av lokaler och bostäder inom stadsdelsområdet utgörs till största del av hyresavtal med privata aktörer, till exempel många bostadsrättsföreningar.

4.2 Pedagogisk verksamhet

4.2.1 Nuläge 31 januari 2020

Inom förvaltningens förskoleverksamhet finns 47 förskolor och två kommunövergripande specialförskolor. Förskolorna är indelade i fem förskoleområden och en resursenhet som vart och ett leds av en rektor.

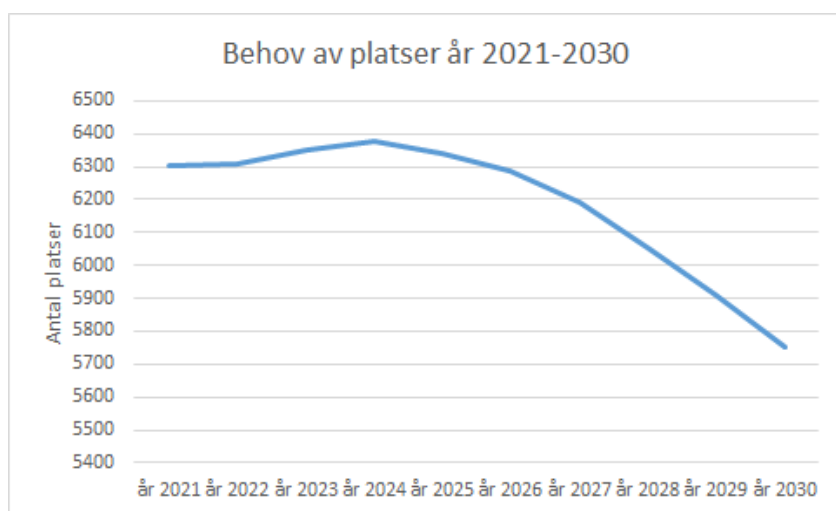
Förvaltningen har kapacitet för cirka 3 200 förskoleplatser exklusive de två kommunövergripande specialförskolorna.

Det är 46 procent av förskolebarnen som är inskrivna i de kommunala förskolorna den 31 januari 2020.

4.2.2 Planering av lokaler för år 2021-2030 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Den första planeringsperioden är år 2020-2030. Under planeringsperioden visar prognoserna på att behovet av förskoleplatser minskar då antalet barn i åldersgruppen 1-5 år blir färre.

Källa: Sweco AB, Befolkningsprognos år 2019 och förvaltningens antagande om att 98 procent av barnen 1-5 år går på förskola.

Målet är att alla förskolelokaler används fullt ut där det är möjligt. Antalet inskrivna barn i förskolan varierar under året. Det är fler barn inskrivna på förskolan under våren än under hösten. Det ställer höga krav på en flexibel organisation och en effektiv lokalanvändning inom respektive förskola. Förvaltningen arbetar kontinuerligt för att de totala lokalresurserna ska användas på bästa sätt.

Dialog förs internt på förvaltningen och med utbildningsförvaltningen för att undersöka om det finns intresse att ta över någon av de förskolelokaler där förvaltningen planerar att avveckla verksamheten. Denna dialog förs även i SAMS-grupperna som leds av kommunstyrelsen. (Samordnad grundskoleplanering i Stockholm).

Förvaltningen planerar för en kapacitet där 50 procent av förskolebarnen är inskrivna i de kommunala förskolorna. Hur stor andel av förskolebarnen som går i kommunala förskolor skiljer sig åt mellan stadsdelarna inom Södermalms stadsdelsområde. Inskrivningsgraden av barn i förskolan är hög inom stadsdelsområdet och behovet av platser varierar under året. Det innebär att förskolorna behöver ha en hög flexibilitet i lokalerna och organisationen.

Förvaltningen planerar att lämna permanenta förskolelokaler och paviljonger med tillfälligt bygglov och gå in i nya förskolelokaler under perioden år 2020-2023. Den största minskningen av förskoleplatser planeras att ske år 2020-2021. Även om förskoleplatser minskar till antalet kommer det enligt prognosen finnas en högre kapacitet än behov. Kapaciteten måste vara något högre än behovet eftersom behovet varierar under året.

Beräkningen av de fristående förskolornas kapacitet utgår från de godkännanden som dessa verksamheter har där maximalt antal barn anges. Förvaltningen har inte någon kännedom om att de kommer att ske någon förändring för de fristående förskolorna vilket gör att redovisningen över kapacitet för dessa är samma antal platser år 2020-2023.

Enligt stadens intagningsregler har vårdnadshavarna rätt till en förskoleplats inom tre månader, från det att vårdnadshavarna ansöker om plats, den så kallade platsgarantin. De fristående förskolorna har möjlighet att välja om de vill bidra med platser till platsgarantiplatser. Detta medför att förvaltningen behöver ta med ansvaret för platsgarantin i planeringsarbetet. Platserna i kommunal regi behöver finnas i en tillräcklig omfattning för att kunna uppfylla skollagens krav på platsgaranti och stadens intagningsregler.

I samband med ny detaljplan för kvarteret Rosenlundsparken så pågår en produktion för en förskola med 110 förskoleplatser. Förskolan beräknas stå klar år 2022. Förvaltningen återkommer till nämnden med mer information om denna lokal.

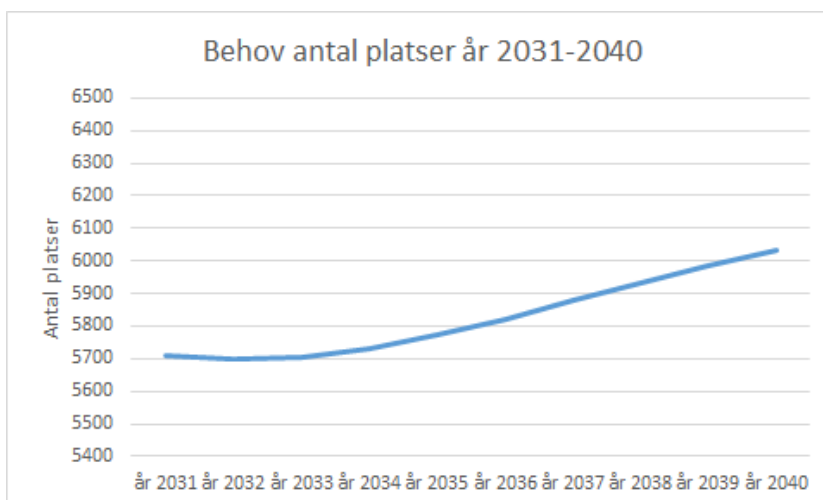
Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Under första planeringsperioden år 2020-2023 planerar förvaltningen att lämna permanenta förskolelokaler och fyra paviljonger som har tillfälliga bygglov. Sammantaget motsvarar denna avveckling ett totalt platsantal om cirka 580. Nya platser kommer finnas i fyra nybyggnadsprojekt detta är totalt cirka 630 platser.

4.2.3 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2031-2040 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

Den andra planeringsperioden är år 2031-2040. Mellan åren 2020 och 2031 kommer behovet av antal förskoleplatser minska med cirka 600. Enligt prognosen kommer barnen i åldersgruppen 1-5 minska något under den första delen av den andra planeringsperioden för att sedan öka lite.

Källa: Sweco AB, befolkningsprognos år 2019 och förvaltningens antagande om att 98 procent av barnen 1-5 år går på förskola.

Utifrån prognosen kommer förvaltningen göra en bedömning av vilka lokaler som på bästa sätt främjar förskolans långsiktiga behov och verksamhet. Även i det längre perspektivet planerar förvaltningen för en kapacitet där 50 procent av barnen är inskrivna i kommunala förskolor. För att möta efterfrågan på nya förskolor i samband med nybyggnation av bostäder kommer förvaltningen fortsätta samarbetet med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret.

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

Det finns ännu inte några planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden. Förvaltningen fortsätter arbetet med att analysera och planera för att möta behov och efterfrågan av förskoleplatser.

4.2.4 Enskilt driven förskola eller fristående skola

Nuläge 31 januari 2020

Det finns 77 fristående förskolor inom Södermalms stadsdelsområde som sammanlagt har en kapacitet för 3 790 barn. De fristående förskolorna hade den 31 januari 2020 3 451 barn inskrivna i förskolan vilket motsvarar 54 procent av de barn som totalt var inskrivna i förskolan.

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

Förvaltningen har inte någon kännedom om det kommer att ske lokalförändringar för de fristående förskolorna inom Södermalms stadsdelsområde. De fristående förskolorna har godkännande där det är angivet hur många barn förskolan maximalt får ha inskrivna i verksamheten.

4.3 Annan kommunal verksamhet

4.3.1 Nuläge 31 januari 2020

Administrativa lokaler

Förvaltningen har under året påbörjat planeringen för en flytt av förvaltningskontoret från Medborgarplatsen 25 till Virkesvägen 3. Nytt hyreskontrakt har tecknats, med tillträde våren 2021.

Individ- och familjeomsorg

Förvaltningen hyr fyra lokaler avsedda för dagliga verksamheter i enlighet med LSS som drivs i egen regi. Därutöver finns ett antal adresser där kommunen hyr lokalen men där verksamheten är upphandlad och drivs av externa utförare.

Därutöver driver förvaltningen i egen regi två dagverksamheter i enlighet med SoL, Klubb Reimers som är uppdelad på två olika adresser, samt en sysselsättningsverksamhet på Maria trappgränd 5.

Fritid och kultur

Inom stadsdelsområdet finns fem parklekar. Det finns ett behov av att rusta upp de befintliga parklekarna då många av dessa är 40-50 år gamla. Det gäller såväl parklekarnas inomhusmiljö som utomhusmiljö. Flera skolor och förskolor inom stadsdelsområdet har skolgårdar och

lektytor som är små och använder parklekarna som komplement till den egna utemiljön. Detta leder till att parklekarna utsätts för stort slitage. En upprustning av parklekarnas lokaler kommer att innebära höjda hyreskostnader. Förvaltningen har en pågående dialog med fastighetskontoret.

Övriga lokaler

Avdelningen för äldreomsorg har två separata lokalkontrakt avseende dagverksamheter för äldre, två lokaler med öppen verksamhet samt ett fritidscenter. Därutöver finns två dagverksamheter inrymda i Guldbryllopshemmets äldreboende samt personallokaler för hemtjänsten.

Förvaltningens sociala avdelning hyr även in ett antal lokaler bland annat på Brännkyrkagatan där förvaltningens arbetsmarknadsinsatser har sina verksamhetslokaler.

4.3.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Förvaltningens nya kontorslokaler i Hammarby Sjöstad kommer innebära ett mer effektivt lokalutnyttjande än dagens kontorslokaler. Antalet kvm per arbetsplats minskar från nuvarande 20 kvm/anställd till 16,5 kvm/anställd.

Behovet av platser för daglig verksamhet inom sociala avdelningen respektive dagverksamhet för äldre analyseras och anpassas i förhållande till efterfrågan. Anordnare är både egen regi och privata aktörer. Generellt finns i nuläget tillgång till ett stort antal olika dagliga verksamheter. Åtgärder för att anpassa utbudet efter efterfrågan kan vara att analysera de olika verksamhetssegmenten samt se över möjligheter till eventuella sammanslagningar, nedläggning eller flytt av verksamheter. Det är inte troligt att förvaltningen kommer utöka antalet platser inom dagliga verksamheter under planeringsperioden.

Planerade lokalförändringar för år 2021-2030 (första planeringsperioden)

Under 2021 kommer förvaltningskontoret att flytta från Medborgarplatsen till nya och ombyggda lokaler i Hammarby Sjöstad. I övrigt finns inga andra lokalförändringar beslutade. Förvaltningen har dock under lång tid diskuterat förändrad lokallösning för Aktivitetshuset, men i nuläget behöver frågan analyseras ytterligare.

Hemtjänstens lokaler för personalen finns idag på Kulltorps vård- och omsorgsboende. Under 2020 kommer personalens lokaler att delas upp på två adresser för att minska avståndet till kunderna.

Planerade lokalförändringar för åren 2031-2040 (andra planeringsperioden)

Inget att rapportera.

4.4 Övrigt

4.4.1 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Förvaltningens totala hyreskostnad bedöms öka med cirka 7 mnkr under perioden år 2020-2023 varav de pedagogiska lokalerna utgör 1,6 mnkr.

4.4.2 Samverkan

Förutom intern dialog inom förvaltningens olika verksamhetsområden har förvaltningen även dialog med i första hand utbildningsförvaltningen, för att höra efter om intresse finns för de lokaler som förvaltningen planerar att avveckla. Från och med 1 januari 2020 har till exempel kontraktet för den tillfälliga paviljongen på Hammarby Allé 21 överlåtits till utbildningsförvaltningen, i samband med att en ny förskola invigdes på Vävar Johans gata 30. Även förvaltningens förskolelokaler inom Sjöstadsskolan kommer under år 2020 att lämnas till utbildningsförvaltningen.

Inom de lokaler som förvaltningen hyr finns även ett flertal dagliga verksamheter inrymda vilket innebär att inga separata lokaler behöver hyras för dessa verksamheter. Detta gäller till exempel caféet inom Bergsunds vård- och omsorgsboende och Ekengruppen som har sin verksamhet i Göta Ark.

4.4.3 Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år

Förvaltningen behöver fortsätta utveckla det strategiska arbetet avseende förvaltningens totala lokalinnehav.

5 Övriga redovisningar

Kvalitetshöjning och effektivisering av IT- och telefonistödet

Utifrån erfarenheterna av upphandlat IT-stöd i staden ser förvaltningen att det lokala personella stödet till verksamheterna vad gäller IT och telefonisamordning har reducerats kraftigt sedan först Volvo upphandlades för drift och support och nu Tieto samt Fujitsu. Sårbarheten har ökat när IT-enheterna har reducerats kraftigt personellt och när ej upphandlad support kan ge stöd i olika frågor finns minskat lokalt stöd i form av lokal kunskap.

Därför är det intressant att se över om det går att komplettera ett stöd på central förvaltning för alla förvaltningar, exempelvis genom serviceförvaltningen. Finns en större personalgrupp med kunskap av IT samt telefoni samlad på en central förvaltning kan det ge mervärden av mindre sårbarhet vad gäller stöd till verksamheter likande central avgiftshantering, ekonomi- och lönefunktion i serviceförvaltningens regi. Digitaliseringen i staden ökar möjligheterna med modernare och effektivare digitala verktyg, exempelvis GSIT 2.0, skolplattformen och modernisering av sociala system. Förvaltningen ser samtidigt med den positiva utvecklingen att komplexiteten ökar vad gäller digital kunskap i verksamheterna och samtidigt tar kostnaden för digitaliseringen en allt större andel av tilldelad budget i anspråk för verksamheterna. Kostnadsutvecklingen riskerar att ställa satsning på digitalisering och utrymme för främst kärnverksamhet mot varandra om inte digitaliseringen genererar de effektiviseringar den avser. Därav finns incitament till att se över hur staden på effektivaste sättet kan stödja den digitala utvecklingen även när det gäller det lokala stödet till verksamheterna i stadsdelsförvaltningarna.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Jenvén, Stadsdelsdirektör	2020-04-02